

Brüssel, 3. juuli 2025
(OR. en)

11246/25

COMPET 685
IND 246
EMPL 352
SOC 500
ECOFIN 951
POLCOM 149
FIN 828
FISC 157
ENV 656
CLIMA 248
ENER 347
ATO 44
MAP 31
RECH 316
RC 43

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	2. juuli 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 378 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Puhta tööstuse kokkuleppe elluviimine I

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 378 final.

Lisatud: COM(2025) 378 final

Brüssel, 2.7.2025
COM(2025) 378 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Puhta tööstuse kokkuleppe elluviimine I

Puhta tööstuse kokkuleppe elluviimine I

1. Sissejuhatus

Puhta tööstuse kokkuleppes¹ esitas komisjon konkreetsed meetmed, et veelgi edendada Euroopa tööstuse süsinikuheite vähendamist ja konkurentsivõimet. Meetmed on vastavuses üleskutsega rakendada kõigis ELi poliitikavaldkondades hästi integreeritud lähenemisviisi, et toetada seda kahekordset eesmärki. Samuti nähtub neist ELi kindel plaan tegeleda tööstuse ees seisvate probleemidega, nagu energiahindade erinevus ELi ja tema peamiste konkurentide vahel, vähene nõudlus või ebaaus ülemaailmne konkurents. Samas annab see nii suurtele ja väikestele ettevõtjatele kui ka investoritele kindlustunde, et Euroopa on jätkuvalt täielikult pühendunud sellele, et saada 2050. aastaks kliimaneutraalseks majanduseks, võttes arvesse õigluse põhimõtet, tehnoloogilist neutraalsust ja kulutõhusust, tagades õiglase ülemineku ja parandades keskkonnakestlikkust. Süsinikuheite vähendamisse investeerimine suurendab Euroopa majanduse konkurentsivõimet, tugevdab selle majanduslikku ja energiaalast vastupanuvõimet ja julgeolekut ning loob stabiilseid ja tulevikukindlaid töökohti.

Ülemaailmse võidujooksu ajal kliimaneutraalsuse suunas võimaldab puhta tööstuse kokkulepe ELil olla ka tuleviku puhta tehnoloogia turgude arendamisel esirinnas. Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmetel kasvab kuue suurima masstoodanguga puhta energia tehnoloogia² ülemaailmne turg 2035. aastaks rohkem kui 2 triljoni USA dollarini, mis on peaaegu sama suur kui maailma toornafta turu keskmine väärtus viimastel aastatel³. Samal ajal peaks puhta tehnoloogia kaubandusharu ulatuma 2035. aastaks 575 miljardi USA dollarini. Nagu nähtub viimasest Euroopa Investeerimispanka investeerimisaruandest,⁴ on Euroopa tugev positsioon puhta tehnoloogia innovatsioonis ja kaubanduses end ära tasunud. Näiteks on Euroopa vähese süsinikuheitega tehnoloogia eksport alates 2017. aastast kasvanud 65 %, Hiinal 79 % ja USA-l vaid 22 %. EL peab tagama selle konkurentsieelise säilitamise ja tugevdamise.

Selle tugeva positsiooni säilitamiseks peab tööstus suutma ette näha Euroopa liikumissuunda. See eeldab ka tarbetut bürokraatiat minimeerivat õigusraamistikku ning kõigi kavandatud meetmete kiiret ja tõhusat rakendamist. Süsinikuheite vähendamine ja taasindustrialiseerimine on sama asja kaks poolt ning ilma tugeva ja vastupidava Euroopa tööstusbaasita puudub usaldusväärne tee süsinikuheite vähendamiseks. Seepärast nähtub käesolevast teatisest – koos ettepanekuga muuta Euroopa kliimamäärust, millega kehtestatakse 2040. aasta kliimaeesmärk, et võimaldada vajalikku paindlikkust –, et rakendamine on juba käimas. Vaid mõni kuu pärast puhta tööstuse kokkuleppe esitamist käivitab komisjon esimese meetmete laine, et toetada aktiivselt tööstust selle olulise ülemineku kaudu, tugevdada Euroopa tööstusbaasi, edendada ülemaailmseid võrdseid võimalusi ja teha kättesaadavaks innovatsiooni võimalused.

Edusamme on tehtud kõigis kuues puhta tööstuse kokkuleppes kindlaks määratud peamises äritegevuse tüketeguris. Meetmetega saavutatakse tasakaal puhta tööstuse kokkuleppe ambitsioonikate eesmärkide toetamise ja ühtsel turul võrdsete tingimuste säilitamise vahel, et

¹ COM(2025) 85 final.

² Päikesepaneelid, tuuleturbiinid, elektriautod, akud, elektrolüüsiseadmed ja soojuspumbad.

³ Rahvusvaheline Energiaagentuur: „Energy Technology Perspectives 2024“ (Energiatehnoloogia väljavaated 2024), oktoober 2024.

⁴ Euroopa Investeerimispank, „Investment Report 2024/2025: Innovation, integration and simplification in Europe“ (Investeerimisaruanne 2024/2025. Innovatsioon, integratsioon ja lihtsustamine Euroopas), 2025.

liikmesriigid saaksid anda sihipärast rahalist toetust süsinikuheite vähendamiseks tehtavatele jõupingutustele ja vajaduse korral puhta tehnoloogia suveräänsete väärtusahelate loomisele, tekitamata põhjendamatu konkurentsimoontusi. Samuti annavad need liikmesriikidele võimaluse võimendada maksusoodustusi erasektori investeringute katalüsaatorina süsinikuheite vähendamise projektidesse ning hõlbustavad lõppkokkuvõttes kiiret üleminekut puhtale ja taskukohasele Euroopa energiasüsteemile.

Samal ajal on komisjon jätkanud koostööd sidusrühmadega. Pärast puhta tööstuse kokkuleppe vastuvõtmist on autotööstuse tulevikku ja Euroopa terasetööstuse tulevikku käsitlevad strateegilised dialoogid viinud spetsiaalsete tegevuskavadeni,⁵ mis sisaldavad konkreetseid sektoripõhiseid meetmeid Euroopa konkurentsieelise säilitamiseks. Komisjon on korraldanud ringmajanduse õigusakti ettevalmistamiseks ka puhta tööstuse dialoogi ringmajanduse teemal. Farmaatsia- ja keemiatööstusega peetud dialoogide põhjal esitatakse täiendavad meetmed, milles käsitletakse nende sektorite konkreetseid probleeme.

Tööstuse vastupanuvõime ja konkurentsivõime tugevdamiseks tehtav töö ulatub puhta tööstuse kokkuleppes kaugemale. Kokkuleppe eesmärged tugevdavad muu hulgas ühtse turu strateegia, hoiuste ja investeringute liidu strateegia, veemajanduse kriisivalmiduse strateegia, teatis oskuste liidu kohta, millele on lisatud põhioskuste tegevuskava ja MATI-hariduse strateegiline kava, ning ELi idu- ja kasvufirmade strateegia. Neid tugevdatakse veelgi nelja lihtsustamise koondpaketi, mille eesmärk on regulatiivse koormuse vähendamine.

Lähinädalatel ja -kuudel edendab komisjon otsustavalt puhta tööstuse kokkuleppes kirjeldatud ülejäänud meetmete rakendamist.

2. Puhta tööstuse kokkuleppe elluviimise esimene pakett

Puhta tööstuse kokkuleppe sihtide ja eesmärkide saavutamise oluline osa on uus puhta tööstuse kokkuleppega seotud riigiabi raamistik, mille komisjon võttis vastu 25. juunil. Enam kui 85 miljardi euro suuruse abi heakskiitmine 2025. aasta juuniks ajutise kriisi- ja üleminekuraamistiku üleminekujaoitiste raames näitab, et lihtsustatud riigiabi eeskirjad võivad suurendada nii liikmesriikide valmisolekut kasutada riigiabi rohepöörde eesmärkide saavutamiseks kui ka sellise abi ulatust. Lisaks rõhutab asjaolu, et enamik liikmesriike oli juba alustanud ajutise kriisi- ja üleminekuraamistiku kohaste puhtale energiale ülemineku kiirendamise meetmete rakendamist, saadud praktilisi kogemusi ja vajadust stabiilse pikaajalise raamistiku järele, et asendada ajutine raamistik ja jätkata tööstuse süsinikuheite vähendamise toetamist.

Uus riigiabi raamistik lihtsustab ja kiirendab veelgi liikmesriikide abi andmise protsessi ning tagab selgemad ja paindlikumad kriteeriumid riigiabimeetmete hindamiseks. Raamistikuga pakutakse pikemat planeerimisperiodi ning suurendatakse investeringute prognoositavust ja ettevõtete turvalisust. Kooskõlas puhta tööstuse kokkuleppe eesmärkidega on see suunatud kõigile tööstusettevõtetele, keskendudes energiamahukatele tööstusharudele ja puhta tehnoloogia sektorile, ning sellega kehtestatakse abimeetmed, et kiirendada taastuenergia kasutuselevõttu, investeringuid tööstuse süsinikuheite vähendamise ja puhta tehnoloogia tootmisvõimsusse. Liikmesriigid saavad aidata rahastada ja laiendada Euroopas puhta tehnoloogia tootmist, milles kasutatakse nii ringlussevõetud kui ka esmast sisendit, mis aitavad tugevdada Euroopa tarneahelate vastupanuvõimet. Samuti võimaldab see liikmesriikidel vastutasuks süsinikuheite vähendamise tehtavate

⁵ COM(2025) 96 final ja COM(2025) 125 final.

investeeringute eest alandada selliste energia suurtarbijate elektrikulusid, kes tegutsevad tööstusharudes, mille puhul on oht, et nad paigutatakse ümber liiduvälisesse riikidesse, kus keskkonnanäeskirjad puuduvad või on leebemad. Uue raamistikuga edendatakse erasektori vahendite ligimeelitamist ja vähendatakse investeerimisriske projektidesse, mis on kooskõlas puhta tööstuse kokkuleppe eesmärkidega.

Lisaks aitavad uued eeskirjad luua keskkonnahoidlike toodete jaoks juhtivaid turge ning hõlbustavad innovatsioonifondi vahendite ja riikliku rahastamise kombineerimist, lihtsustades riigiabi heakskiitmist liikmesriikide puhul, kes soovivad sellest fondist toetada suveräänsusmäärgisega projekte. Uus riigiabi raamistik täiendab riigiabi eeskirju, mis jäävad täielikult kättesaadavaks ja hõlmavad ka muid meetmeid, mis aitavad kaasa puhta tööstuse kokkuleppele. Liikmesriigid võivad teatada meetmetest, millega toetatakse puhta tehnoloogia, näiteks patareide ja akude tootjaid, et saavutada kohaldatavate riigiabi eeskirjade alusel tõhus tegevusulatus. Tavapärasest turutingimustes peaksid puhta tehnoloogia tootjad suutma katta oma tegevuskulud ilma täiendava avaliku sektori toetuseta. Komisjon on valmis aitama liikmesriikidel teha kindlaks asjakohased viisid, kuidas kavandada riigiabi eeskirjade alusel avaliku sektori toetust, mis kõrvaldab turutõrked, on vajalik, proportsionaalne ega moonuta põhjendamatult konkurentsi ja kaubandust ühtsel turul, või kavandada sellise avaliku sektori toetust ilma riigiabita.

Nagu on märgitud puhta tööstuse kokkuleppes, hindab komisjon osana üldise grupierandi määruse käimasolevast läbivaatamisest ka seda, kas ja kuidas tuleks riigiabi eeskirju ajakohastada, et pakkuda tööstusele paremaid stiimuleid investeerida oskuste täiendamisse, ümberõppesse, kvaliteetsesse töökohtadesse ja töötajate värbamisse õiglase ülemineku eesmärgil. Komisjon uurib eelkõige eeskirju, mis käsitlevad sotsiaalsetele ettevõtetele antavat abi ja ebasoodsas olukorras olevate töötajate töölevõtmist. Sellega seoses töötab komisjon välja spetsiaalsed suunised, et aidata liikmesriikidel kavandada riigiabimeetmeid sotsiaaltoetuste ja sotsiaalsete investeeringute jaoks. Sellist toetust ei käsitata paljudel juhtudel abina või kuulub see üldise grupierandi määruse alusel grupierandi alla.

Paralleelselt uue riigiabi raamistikuga **soodustatakse täna vastu võetud komisjoni soovitusel maksusoodustuste kohta investeeringuid puhtasse tehnoloogiasse ja tööstuse süsinikuheite vähendamisse selliste meetmete kaudu nagu kiirendatud amortisatsioon ja maksukrediit.** See vähendab tõhusalt kestlikkuse investeerivate ettevõtjate finantstõkkeid ja hoogustab vähese süsinikuheitega toodete juhtivaid turge. Toetades ulatuslikku kiirendatud amortisatsiooni kuni kohese kuludesse kandmiseni ning paindlikku ja tagastatavat maksukrediiti, püüab komisjon pakkuda ettevõtjatele kindlustunnet ja õigeaegset toetust.

Energiasüsteem on oluline selleks, et luua õiged tingimused Euroopa majanduse süsinikuheite vähendamiseks. Energiasüsteemi süsinikuheite vähendamiseks 2040. aastaks, nagu ka võrgu ja salvestusvõimsuse tugevdamiseks, on vaja kõiki heiteta ja vähese süsinikuheitega energialahendusi, sealhulgas taastuvaid energiaallikaid, tuumaenergiat, energiatõhusust, salvestamist, süsinikdioksiidi kogumist, utiliseerimist ja säilitamist, süsinikdioksiidi eemaldamist, maapõue- ja hüdroenergiat ning kõiki muid praeguseid ja tulevase nullnetoenergiatehnoloogiaid. Selleks et anda liikmesriikidele ja riigi reguleerivatele asutustele alus, et kiirendada üleminekut sellisele taskukohasele ja paindlikumale energiasüsteemile, millel on hästi välja arendatud võrgud ja salvestamisvõimalused, võtab komisjon vastu suunisdokumentide paketi. Need dokumendid hõlmavad **i) uuenduslike tehnoloogiaid ja taastuenergia kasutuselevõtu vorme, ii) sihtotstarbeliste võrgu- ja salvestustaristu alade määramist ning iii) võrgutasude metoodikat.** Toetades täiendavate puhta energia ja võrguprojektide kasutuselevõttu, toob selle suuniste paketi rakendamine kasu ka vastava puhta tehnoloogia, milles Euroopale on ülemaailmne juhtpositsioon, ELi-sisesele tootmisele.

Suunised **uuenduslike tehnoloogiate ja taastuenergia kasutuselevõtu vormide kohta toetavad taastuvate energiaallikate kasutamise laiendamist, mis aitab vähendada energiavarustuse kulusid.** Euroopa sõltuvus imporditud fossiilkütustest aitab märkimisväärselt kaasa ebastabiilsetele ja kõrgetele tarnekuludele. Uuenduslike taastuvate energiaallikate kasutamise laiendamise ja seni kasutamata potentsiaali (nt põllumajanduslik päikeseenergia, ujuv taastuenergia, ookeanienergia) arendamise abil saab EL neid kulusid leevendada. Aastatel 2021–2023 säästsid ELi elektritarbijad juba 100 miljardit eurot tänu uutest päikese- ja tuuleelektrijaamadest saadavale elektrienergiale⁶.

Võrgu- ja salvestusalade määramise suuniste eesmärk on tugevdada ja kiirendada võrkude laiendamist ning kiirendada salvestuslahenduste kasutuselevõttu. See on äärmiselt oluline, võttes arvesse detsentraliseeritud taastuenergia tootmise eeldatavat kasvu, kasvavat elektrinõudlust ja olemasolevaid elektrivõrkude kitsaskohti, näiteks vajadust ühendada elektrisõidukite laadimistaristu, mis toob kasu salvestamisele ja energiasüsteemile üldiselt, ning vajadust ajakohastada 40 % olemasolevatest võrkudest. Lisaks kasvab kiiresti taastuvelektri võimsus, millele lisandub ainuüksi 2024. aastal ligikaudu 78 GW. Arvestades, et taastuvelektri võimsuse aastane kasv peaks 2030. aastani ulatuma keskmiselt ligikaudu 100 GW-ni, tuleb märkimisväärselt kiirendada taastuenergia salvestamise projektide ja taastuenergiat integreerivate võrkude loamenetlusi.

Kolmandas suunisdokumendis võrgutasude meetodika kohta edendatakse võrgutasude kavandamist, mille eesmärk on vähendada süsteemi üldkulusid, suurendada paindlikkust ja asukohastiimuleid ning suurendada võrgu kasutamise ja haldamise tõhusust. Selline üleminek käitumise muutmisele on oluline, et tõhusalt ja kulutõhusalt hallata tipptarbimise perioode. Võrgutasudel võib olla oluline roll, julgustades kõiki võrgukasutajaid optimeerima oma kasutusviise. Koordineeritud lähenemisviis toob märkimisväärselt kasu, sealhulgas vähendab võrguhalduskulusid ja kulukat ülekoormust, parandab võrgu suutlikkust toodetud taastuenergiat vastu võtta ning piirab ulatuslike võrguarendustööde vajadust sellega, mis on tarvilik. See vähendab üldisi võrgukulusid, mida tarbijad maksavad oma energiaarvetega, ja toob otsest kasu kasutajatele, kes aitavad kaasa energiasüsteemi lõimimisele.

Muud tööstuse ees seisvad probleemid hõlmavad **ebausat rahvusvahelist konkurentsi** ja regulatiivset koormust. Alates ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (ELi HKS) käivitamisest on kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohuga tõhusalt tegeletud ning eraldatud tasuta lubatud heitkoguse ühikuid sektoritele, keda see oht mõjutab. Süsiniku piirimeetme kaupu tootvatele ELi HKS-i kuuluvatele käitistele tasuta lubatud heitkoguse ühikud kaotatakse järk-järgult 2026.–2034. aastal, samal ajal võetakse järk-järgult kasutusele süsiniku piirimeetme rahalised kohustused imporditud kaupade puhul. Kuigi süsiniku piirimeetme käsitleb kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu süsiniku piirimeetme kaupade tootmisel ELi jaoks, võib kasvuhoonegaaside heite ülekandumise oht eksporditurgude jaoks süsiniku piirimeetme kaupade tootmisel suurened, kui lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamine järk-järgult lõpetatakse, tingimusel et teatavad kolmandad riigid ei kehtesta samaväärset CO₂ hinnastamist. Mitmed süsiniku piirimeetme sektorid on kutsunud üles võtma kiireloomulisi **meetmeid ekspordi kasvuhoonegaaside heite ülekandumise probleemi lahendamiseks.**

Nagu on märgitud terase ja metallide tegevuskavas, on komisjon seetõttu kaalunud võimalusi selle ohu kõrvaldamiseks. Mis tahes lahendus peaks olema täielikult kooskõlas süsiniku piirimeetme

⁶ Rahvusvaheline Energiaagentuur (2023), „Renewable Energy Market Update“ (Taastuenergia turu ajakohastamine) – juuni 2023, Pariis <https://www.iea.org/reports/renewable-energy-market-update-june-2023>, litsents: CC BY 4.0.

keskkonaeesmärkidega ning järgima ka asjakohaseid Maailma Kaubandusorganisatsiooni eeskirju. Lisaks tuleks seda kiiresti rakendada, et tagada õiguskindlus ja vältida põhjendamatu halduskoormust. Seepärast kavatses komisjon teha spetsiaalse ettepaneku ja kasutada süsiniku piirimeetmest (mida laiendatakse) saadavat tulu, et toetada tootmist, mille puhul esineb kasvuhoonegaaside heite ülekandumise oht. See võimaldaks mõjutatud tootjatel saada proportsionaalselt hüvitist lubatud heitkoguse ühikute järkjärgulise tasuta kaotamisega, tingimusel et saavutatakse süsinikuheite pikaajalise vähendamise tulemused. Kohaldamisala tuleb kindlaks määrata objektiivsete kriteeriumide alusel. See kava kehtiks esialgu kindlaksmääratud ajavahemikul ja see vaadatakse läbi 2027. aastal. Ettepanek esitatakse 2025. aasta lõpuks koos ettepanekuga laiendada süsiniku piirimeedet tootmisahela järgmise etapi kaupadele ja kehtestada kõrvalehoidmisvastased meetmed ning see ei mõjuta komisjoni olemasolevaid ettepanekuid ELi eelarve uute omavahendite kohta. Selle lahenduse eesmärk on tagada võrdne kohtlemine süsiniku piirimeetme kaupadele, olenemata sellest, kas neid toodetakse ja müüakse ELis, eksporditakse EList kolmandatesse riikidesse või imporditakse ELi, et säilitada vastavus Maailma Kaubandusorganisatsiooni nõuetele. Komisjon esitab täiendava analüüsi kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohu kohta ekspordiks mõeldud süsiniku piirimeetme kaupade tootmisel, et meetet asjakohaselt kavandada ja konsulteerida süsiniku piirimeetme sektoritega nende kavade üle enne ettepaneku esitamist, võttes arvesse ka konkreetseid riiklikke olusid. Sel eesmärgil korraldatakse kõrgetasemeline dialoog.

Lihtsustamine on veel üks puhta tööstuse kokkuleppe oluline tugisammas. Edusamme on tehtud mitmes õigusloomevaldkonnas, mille eesmärk on vähendada regulatiivset koormust ja võimaldada tööstusel minna üle kestlikule majandusele tõhusamal ja pragmaatilisemal viisil. Esimese koondpaketi osana 2025. aasta veebruaris vastu võetud süsiniku piirimeetme lihtsustamisetpaneku eesmärk on vähendada bürokraatiat ja tagada süsiniku piirimeetme sujuv rakendamine, kui see 2026. aasta jaanuaris täielikult jõustub. Eelkõige kehtestatakse ettepanekuga iga-aastane massipõhine künnis 50 tonni, millega ligikaudu 90 % importijatest vabastatakse süsiniku piirimeetme kohustustest, tagades samal ajal, et 99 % heitest kuulub süsiniku piirimeetme kohaldamisalasse. Selle kuu alguses jõudsid kaasseadusandjad kokkuleppele muudetud määruse suhtes, milles järgitakse komisjoni ettepaneku peamisi parameetreid.

3. Töö on käimas muudes puhta tööstuse kokkuleppe valdkondades

Lisaks puhta tööstuse kokkuleppe raames võetud esimestele konkreetsetele meetmetele on tehtud märkimisväärseid edusamme mitmes selle strateegiaga seotud valdkonnas. Taskukohase energia tegevuskava rakendamine on alates selle vastuvõtmisest 2025. aasta veebruaris edenenu. 16. juunil käivitasid Euroopa Komisjon ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariik Poola ühiselt **energialiidu rakkerühma**. Rakkerühm tegeleb tõelise energialiidu väljakujundamist takistavate tehniliste ja regulatiivsete tõketega ning tõhustab hästi ühendatud taristute kasutamist ja arendamist, tegeleb riiklike lubade andmise piirangutega, suurendab salvestus- ja paindlikkusteenuste kasutuselevõttu, parandab piirkondlike, riiklike ja ELi meetmete koordineerimist ning toetab taskukohase energia tegevuskava rakendamise põhimeetmeid, näiteks lubade andmise, maksustamise ja süsteemi paindlikkuse valdkonnas.

Keskse tähtsusega on rahastamine. Komisjon ja Euroopa Investeerimispank on teinud tihedat koostööd, et töötada välja programmi „InvestEU“ raames rahastamiskõlblikud uued finantstooted, mille eesmärk on vähendada erasektori investeeringute riske. 19. juunil käivitas Euroopa Investeerimispank uued 500 miljoni euro suurused kavad, et pakkuda edasigarantiisid puhta

energia arendajate ja tööstuse vahelistele energiaostulepingutele. Algatuse eesmärk on hõlbustada tööstuse juurdepääsu stabiilsematele energiahindadele ja hoogustada investeeringuid uue põlvkonna projektidesse. Lisaks käivitas Euroopa Investeerimispank teise edasigarantii kava, et maandada riske, mis on seotud uute võrgukomponentide tootmisega (rakendades mudelit, mida ta juba kasutab tuuleenergiasektori jaoks), 1,5 miljardi euroga, mis on äärmiselt oluline laienevate võrguvajaduste jaoks kogu Euroopas, ning programmi TechEU, et aidata ületada rahastamispuudujääki, et toetada murrangulist innovatsiooni, tugevdada Euroopa tööstussuutlikkust ja kasvufirmasid. Samuti suurendati sellega tuuleenergia paketi rahastamissuutlikkust 5 miljardilt eurolt 6,5 miljardile eurole ning loodi uus puhta tehnoloogia arendamise tagatistoode, mille Euroopa Investeerimispanka laenupakett on 250 miljonit eurot ja mida toetatakse programmist „InvestEU“.

Komisjon on graafikus, et käivitada 2025. aasta lõpuks tulevase tööstuse süsinikuheite vähendamise rahastu katseprojekt. Katseprojekt, mille eelarve on 1 miljard eurot, on enampakkumine, mille eesmärk on vähendada tööstusprotsessides kasutatava soojuse süsinikuheidet elektrifitseerimise ja otsese taastuvatest energiaallikatest toodetud soojuse (nt päikese soojusenergia või maapõueenergia) abil. Sellest saavad kasu eri tööstussektorite, sealhulgas keskmise suurusega ettevõtjad. See on tööstuse süsinikuheite vähendamise rahastu katseprojekt, millega toetatakse projekte, mille eesmärk on CO₂ heite vähendamine. Aprillis toimunud ulatuslik konsulteerimine sidusrühmadega näitas, et tööstus toetab seda algatust kindlalt. Pärast seda on komisjon avaldanud konsulteerimiseks enampakkumistingimuste kavandi.

Komisjon on vastu võtnud ka kaks esimest loetelu strateegilistest projektidest, mida toetatakse kriitiliste toormete määruse alusel ja mis hõlmab projekte nii ELis kui ka kolmandates riikides. Valitud projektid hõlmavad mitmesuguseid strateegilisi materjale ja väärtusahela etappe ning aitavad kaasa ELi strateegiliste toorainete varustuskindlusele. Projektide õigeaegse elluviimise tagamiseks antakse neile toetust, et hõlbustada avaliku ja erasektori investeeringuid ning kiirendada lubade andmist projektidele ELis.

Juhtivate turgude edasiarendamine on puhta tööstuse kokkuleppe peamine prioriteet. 6. aprillil võttis komisjon vastu **kestlike toodete ökodisaini määruse ja energiamärgistuse määruse 2025.–2030. aasta töökava**. Kavas esitatakse loetelu toodetest, mida tuleks pidada esmatahtsaks, nagu teras ja alumiinium, et kehtestada järgmise viie aasta jooksul ökodisaininõuded ja energiamärgistus. See peaks edendama kestlike, parandatavate, ringluspõhiste ja energiatõhusate toodete kasutuselevõttu kogu Euroopas. Kui toodete ühtlustatud kestlikkusnõuded on nõuetekohaselt kavandatud, tugevdavad need ELi tasandil ühtset turgu, väldivad kaubandustõkkeid, parandavad võrdseid tingimusi ja tarbijate teavitamist ning vähendavad halduskoormust.

2025. aasta esimeses kvartalis toimunud strateegilise dialoogi raames autotööstuse tuleviku üle ja nagu teatati Euroopa autotööstuse tegevuskavas 5. märtsil 2025, tegi komisjon ettepaneku **autotööstuse paindlikkuse** kohta, et saavutada 2025. aasta sõidukipargi müügi eesmärgid, muutes sihipäraselt määrust (EL) 2019/631, mille kaasseadusandjad on vastu võtnud. See annab tootjatele täiendava paindlikkuse seoses vastavuskohustustega, mis võimaldab aastase perioodi asemel kolmeaastast nõuete täitmise perioodi 2025., 2026. ja 2027. aastal. Sihipärase muudatusega kehtestatakse tootjatele selline täiendav paindlik võimalus ja samal ajal jääb kehtima ambitsioonikas heite vähendamise sihttase. Selle eesmärk on toetada investeeringuid puhtale energiale üleminekusse ning säilitada samal ajal üldised kliimaeesmärgid. 5. märtsil ajakohastas komisjon ka jäätmenimistut, et hoida patareisid ja akusid ning nende kriitilise tähtsusega tooraineid majanduses kauem.

Euroopa ühendamise rahastu **alternatiivkütuste taristu rahastamisvahendist** tehti aastatel 2025–2026 laadimistaristu kasutuselevõtuks kättesaadavaks 570 miljonit eurot; keskenduti raskeveokitele. Teiseks tähtpäevaks, 11. juuniks 2025, esitati 25 projektiettepanekut, mille investeeringute kogumaksumus oli 665 miljonit eurot. Kokku taotleti elektrisõidukite laadimistaristu projektidele ligikaudu 287 miljonit eurot ELi rahalisi vahendeid; 245 miljonit eurot raskeveokite laadimistaristule.

Välismõõtmel osas on komisjon 13. märtsil 2025 toimunud ELi ja Lõuna-Aafrika tippkohtumisel alustanud Lõuna-Aafrikaga läbirääkimisi esimese puhta kaubanduse ja keskkonnasäästlike investeeringute partnerluse üle. Partnerlust arendatakse koostöös peamiste strateegiliste partneritega, et tõhusalt hallata strateegilist sõltuvust ja tugevdada ELi rolli olulistel ülemaailmsetes väärtusahelates. Komisjon ja Lõuna-Aafrika võtsid kohustuse saavutada kokkulepe, et toetada strateegiliste ja puhtamate toorainete väärtusahelate väljakujundamist. See hõlmab keskendumist kohalikule kasutegurile, taastuvenergiale ja vähese CO₂ heitega energiale (sealhulgas ohutule ja kestlikule vähese CO₂ heitega vesinikule) ning puhtale tehnoloogiale, millega parandatakse vastastikku kasulike investeeringute tingimusi. Lisaks kuulutas komisjon tippkohtumisel välja 4,7 miljardi euro suuruse strateegia „Global Gateway“ investeeringute paketi, millest 4,4 miljardit eurot investeeritakse projektidesse, millega toetatakse puhtale energiale üleminekut ja energiasüsteemi õiglast ümberkujundamist riigis. Komisjoni eesmärk on näidata enne 22.–23. novembriks 2025 kavandatud G20 Johannesburgi tippkohtumist otsustavaid edusamme seoses Lõuna-Aafrikaga sõlmitava puhta kaubanduse ja keskkonnasäästlike investeeringute partnerlusega.

Komisjon on **karmistanud ka terase kaitsemeetet**, et kaitsta ELi terasetööstust impordi järsu kasvu eest, täites ELi terase ja metallide tegevuskava. Kuigi enamik kohandusi jõustus 1. aprillil, jõustuvad muudatused, mis on seotud liberaliseerimise aeglasema tempoga ja kasutamata mahtude ülekandmise kaotamisega, 1. juulil 2025. Võttes arvesse, et kaitsemeede kaotab seaduslikult kehtivuse 30. juunil 2026, teeb komisjon 2025. aasta septembris ettepaneku pikaajalise terasemeetme kohta, millega tagatakse ELi terasesektorile pärast 2026. aasta juunit väga tõhus kaitsetaset. See on eriti oluline, pidades silmas Ameerika Ühendriikide poolt alumiiniumile ja terasele kehtestatud kõrgemaid tariife, mis süvendab nende tööstusharude rasket olukorda.

Ringluse edendamine on oluline viis metallitööstuse süsinikuheite vähendamiseks ja konkurentsivõime suurendamiseks. Ringlussevõtuks kasutatavate metallijäätmete maht ELis väheneb aga ELi tööstuse vähenenud nõudluse ja kolmandates riikides jäätmete eest makstavate kõrgemate hindade tõttu. Esimese sammuna selle suundumuse muutmiseks on komisjon teinud tolliseire andmebaasi asjakohased andmed avalikult kättesaadavaks sarnaselt kemikaalsektoris hiljuti võetud meetmetega. See algatus on osa alumiiniumi, vase ja terase impordi ja ekspordi laiemast järelevalvemehhanismist, mis parandab turuteabe kättesaadavust ning edendab seeläbi ringmajanduse tavasid ja hõlbustab kaubandusmeetmete vastuvõtmist, et tagada vajaduse korral jääkide piisav kättesaadavus ELis, alustades alumiiniumi käsitlevatest meetmetest. Komisjon töötab ka selle nimel, et suurendada nõudlust ringlussevõetud toodete järele.

Nii puhta tööstuse kokkuleppes kui ka autotööstuse tegevuskavas teatati, et komisjon teeb ettepaneku **välisinvesteeringute tingimuste kohta**, täpsemalt autotööstuses (sealhulgas komponendid), seades esikohale patareide ja akude tarneahela. Komisjon esitab tööstuse süsinikuheite kiirema vähendamise õigusaktis ja võimaluse korral muudes algatustes konkreetseid tingimused vastupanuvõime ja kestlikkuse kriteeriumide kohta.

Komisjon teeb tihedas koostöös tööstuse sidusrühmade ja liikmesriikidega ettepaneku meetmete kohta, millega tagatakse, et välisinvesteeringud aitavad ELis paremini kaasa ELi tööstuse pikaajalisele

konkurentsivõimele, tehnoloogilisele eelisele ja majanduslikule vastupidavusele ning kvaliteetsete töökohtade loomisele. Näiteks välisinvesteeringuid hõlmavate projektide puhul, eriti kui kaasatud on avaliku sektori vahendid, võiksid liikmesriigid ühiselt kaaluda selliseid tingimusi nagu seadmete omamine, ELis hangitud sisendid, töötajate värbamine ELis ning vajadus ühissettevõtete või intellektuaalomandi üleandmise järele. Alustada võiks mõnest strateegilisest sektorist, näiteks autotööstusest või keskkonnasäästlikust tootmisest.

Eelkõige autotööstuse puhul kavatseb komisjon arutada liikmesriikide ja asjaomaste sidusrühmadega, kuidas maksimeerida sissetulevate investeeringute lisaväärtust ning aidata vältida võidujooksu nõuete leevendamisele ja siseturu killustatust. Sellised tingimused on aluseks koostööle peamiste rahvusvaheliste partneritega, kes teevad märkimisväärseid investeeringuid ELis ning eelkõige taastuenergia ja autotööstuse tarneahelas.

Komisjon teeb peagi ettepaneku **kemikaalide paketi** kohta, sealhulgas **ELi keemiatööstuse tegevuskava ja kemikaale käsitleva koondpaketi** kohta. Tegevuskavaga kehtestatakse konkreetsed meetmed, et suurendada Euroopa keemiasektori, sealhulgas VKEde ülemaailmset konkurentsivõimet ja tugevdada selle tootmisbaasi meetmetega sellistes olulistest valdkondades nagu kriitiline tootmine, energiahind ning innovatsiooni ja süsinikuheite vähendamise toetamine.

Nagu on märgitud puhta tööstuse kokkuleppes, **on komisjon loonud üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide toetuskeskuse, et kiirendada uute üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide kavandamist**. Komisjon pakub praegu toetust mitmele liikmesriigile, et kiirendada selliste uute üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide kavandamist, mis kiideti heaks üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide Euroopa ühisfoorumil 2024. aasta novembris ja 2025. aasta märtsis. Töö üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projektiga, mis tegeleb ringluspõhiselt toodetud kõrgtehnoloogiliste materjalidega, ja uuenduslikke tuumatehnoloogiaid käsitlevate üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektidega aitab eelkõige kiirendada puhta tööstuse kokkuleppe eesmärkide saavutamist.

Komisjon võttis 13. juunil 2025 vastu ka **tuumaenergia näidisprogrammi**. Selles antakse ajakohastatud ülevaade tuumaenergiasse tehtavate investeeringute vajadusest ELis ja parimatest tavadest tõhusate investeerimiskavade rahastamismudelite puhul. Liikmesriikide tuumaenergiaalaste kavade elluviimiseks on kuni 2050. aastani vaja märkimisväärseid investeeringuid ligikaudu 241 miljardi euro väärtuses nii olemasolevate reaktorite kasutusea pikendamiseks kui ka uute suuremahuliste reaktorite ehitamiseks. Pikemas perspektiivis on vaja täiendavaid investeeringuid väikeste moodulreaktorite, kõrgtehnoloogiliste moodulreaktorite ja mikroreaktorite ning tuumasünteesienergia jaoks.

Puhta tööstuse kokkuleppe raames on astunud märkimisväärseid samme ka **oskuste ja töökohtade kvaliteedi** parandamiseks ELis. 5. märtsil 2025 võeti vastu teatis oskuste liidu kohta, milles tutvustati olulisi algatusi, nagu Euroopa kõrgetasemeline oskuste nõukogu ja oskuste vaatluskeskus, tugevdades samal ajal olemasolevaid oskuste täiendamise ja ümberõppe algatusi. Lisaks on komisjon algatanud konsultatsioonid sotsiaalpartneritega, et valmistada ette kvaliteetsete töökohtade tegevuskava, keskendudes restruktureerimisprotsesside ja õiglaste üleminekute toetamisele, ning on teinud ühtekuuluvuspoliitika vahekokkuvõtte raames ettepaneku teha sihipäraseid muudatusi Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi ja Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) kohta, et kiirendada ja suurendada toetust töötajatele, keda ohustab töökohtade kaotamine süsinikuheite vähendamisega seotud restruktureerimise tõttu.

Ühtekuuluvuspoliitika vahehindamine, mille komisjon esitas aprillis, annab liikmesriikidele ja piirkondadele võimaluse tugevdada oma programmide kaudu Euroopa konkurentsivõimet ja kaotada innovatsioonilõhe. Kuigi ettepaneku üle peetakse kaasotsustamismenetluse raames veel läbirääkimisi, ootab komisjon ambitsioonikat lõpptulemust. Sellega seoses võimaldatakse suurettevõtjatele Euroopa Regionaalarengu Fondist toetust, kui nad panustavad üleeuroopalist huvi pakkuvasse tähtsasse projekti või tegutsevad sellistes kriitilistes valdkondades nagu kaitse, strateegiline tehnoloogia ja süsinikuheite vähendamine. Lisaks toetatakse energiasüsteemi ümberkujundamist ning edendatakse võrkudevahelisi ühendusi (maa- ja merealused kaablid, mis ühendavad naaberriikide elektrisüsteeme) ja luuakse laadimistaristu. Investeeringud taskukohastesse energiatõhusatesse eluasemetesse, kestlikku veemajandusse ja innovatsiooni, mis aitavad kaasa Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi eesmärkide saavutamisele, tugevdavad ka puhta tööstuse baasi kõigis piirkondades. Strateegilistesse prioriteetidesse investeerimise rahalise stiimulina on komisjon teinud ettepaneku lubada liikmesriikidel ja piirkondadel saada 2026. aastal 30 % eelmaksetest ja suurendada strateegiliste prioriteetide raames välja töötatud projektide kaasrahastamismäärasid.

3. Kokkuvõte

Puhta tööstuse kokkuleppe edukas rakendamine sõltub liikmesriikide ja nende ametiasutuste püüdest võtta tõhusalt meetmeid.

Komisjon on jätkuvalt kindlalt pühendunud puhta tööstuse kokkuleppe elluviimisele ning süsinikuheite vähendamise muutmisele Euroopa konkurentsivõime ja jõukuse edendajaks ning teinud muu hulgas ettepaneku 2040. aasta vahe-eesmärgi kohta, et saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus. Ülejäänud puhta tööstuse kokkuleppe meetmed viiakse ellu mitme paketi kaudu, millest järgmised on kavandatud 2025. aasta teiseks pooleks. Iga pakett on kohandatud puhta tööstuse kokkuleppe eesmärkide konkreetsetele aspektidele ning seeläbi tugevdatakse ühiseid jõupingutusi Euroopa tööstuse konkurentsivõime suurendamiseks ja ELi süsinikuheite vähendamise eesmärkide saavutamiseks.